

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан факультету
педагогіки і психології
_____ Т.О. Олефіренко

«08» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

«ПСИХОЛГІЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
З ОСНОВАМИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ»

освітнього рівня бакалавра (3.10)
галузі знань 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом ВВ 1.4.2

Київ- 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол №10.

Розробник програми: Сняткова Т.М., викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки і психології дошкільної освіти
«30» серпня 2021 р., протокол №1

Завідувач кафедри

проф. Цветкова Г.Г.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю						
Галузь знань (шифр, назва) 01 Освіта	Кількість кредитів – 5 кредитів ЄCTS	<p>Методи навчання лекції з використанням мультимедійних презентацій, семінарські, практичні заняття. 2) Телекомунікаційне навчання студента з викладачем;</p> <p>3) Використання мультимедійних освітніх засобів в процесі самонавчання (друковані, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж). <i>Методи та форми дистанційного навчання</i> система Moodle https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3524 інтернет- конференція https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3524</p>						
Спеціальність (код, назва) 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин 150							
Освітній рівень Бакалавр	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td colspan="2">Лекції:</td> </tr> <tr> <td style="width:50%;">34</td> <td style="width:50%;">4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Семінарські заняття:</td> </tr> </table>		Лекції:		34	4	Семінарські заняття:	
Лекції:								
34	4							
Семінарські заняття:								
Статус дисципліни Вибіркова	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td style="width:50%;">18</td> <td style="width:50%;">-</td> </tr> </table>	18	-					
18	-							
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 3	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td colspan="2">Практичні заняття:</td> </tr> <tr> <td style="width:50%;">16</td> <td style="width:50%;">4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Індивідуальна робота:</td> </tr> </table>	Практичні заняття:		16	4	Індивідуальна робота:		
Практичні заняття:								
16	4							
Індивідуальна робота:								
Семестр 5	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td style="width:50%;">-</td> <td style="width:50%;">-</td> </tr> </table>	-	-					
-	-							
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: - самостійна робота	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td colspan="2">Самостійна робота: 82 год.</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:</td> </tr> </table>	Самостійна робота: 82 год.		Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:				
Самостійна робота: 82 год.								
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:								
Мова навчання – українська	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td style="width:50%;">1/4</td> <td style="width:50%;">1/8</td> </tr> </table>	1/4	1/8					
1/4	1/8							

Метою дисципліни *«Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики»* є дати уявлення про основні закономірності психічного розвитку, формування особистості, спілкування з дорослими і однолітками дітей молодшого шкільного віку а також ознайомить з теорією, принципами та інструментами оцінки та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний матеріал курсу спирається на базові положення загальної та вікової педагогіки, загальної та вікової психології, загальної та вікової фізіології.

Завдання вивчення студентами курсу визначаються вимогами освітньокваліфікаційної характеристики бакалавра, а також специфікою майбутньої професійної діяльності і полягають у наступному:

- розкрити взаємозв'язок формування конкретних структурних компонентів особистості з навчанням, вихованням та активністю дітей молодшого шкільного віку;
- з'ясування логіки, закономірностей становлення психічних процесів, якостей та властивостей особистості дітей молодшого шкільного віку;
- формування у студентів прикладних умінь застосовувати знання з різних розділів дитячої психології в практиці педагогічної діяльності та в житті в цілому;
- сприяти професійному становленню вчителя загальноосвітнього навчального закладу, активізувати особистий та творчий потенціал майбутнього фахівця;
- створити чітку сучасну картину розвитку індивіда в онтогенезі в системі теоретичних концепцій і емпіричних знань;
- сприяти формуванню цілісного підходу до проблеми психічного розвитку, особливого способу мислення, що визначається провідними принципами вітчизняної і зарубіжної психології, сучасним розумінням основних категорій психології;
- розглянути різні теорії психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку;
- на основі психологічних знань з дисципліни сприяти розвитку умінь і навичок самопізнання, самовиховання і самовдосконалення;
- формувати цілісний погляд на світ, осмислення самого себе, своєї ролі і місця в навколишньому світі;
- сприяти розвитку свідомості, креативності та особистісному зростанню студентів.

II. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості будови психіки і закономірності її розвитку в онто- і філогенезі; - закономірності освітнього процесу, розвиваючі функції навчання і виховання; - предмет, завдання, методологічні основи, категорії і поняття психології дітей молодшого шкільного віку; - основні досягнення класиків психології та передові концепції, напрямки, підходи в сучасній психології дітей молодшого шкільного віку. <p>2. <i>Вміти</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - взаємодіяти з дітьми молодшого шкільного віку; - використовувати рекомендовані методи і прийоми для організації спільної та індивідуальної діяльності дітей; - застосовувати в освітньому процесі знання індивідуальних особливостей учнів; - давати всебічну характеристику особливостей психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку на будь-якій стадії їх розвитку; - самостійно аналізувати психологічну літературу; - планувати, організовувати та проводити дослідження психічних процесів та психологічних властивостей особистості, здійснювати педагогічну взаємодію з 	<p><i>Загальнокультурні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність використовувати в професійній діяльності основні закони розвитку сучасного соціального і культурного середовища; - здатність зрозуміти принципи організації наукового дослідження, способи досягнення і побудови наукового знання; - здатність формувати навички здорового способу життя і безпечного освітнього середовища з урахуванням вимог гігієни і охорони праці. <p><i>Професійні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність враховувати загальні, специфічні (при різних типах порушень) закономірності і індивідуальні особливості психічного та психофізіологічного розвитку, особливості регуляції поведінки і діяльності людини на різних вікових ступенях; - готовність застосовувати якісні та кількісні методи в психологічних і педагогічних дослідженнях; - готовність використовувати методи діагностики розвитку, спілкування, діяльності дітей молодшого шкільного віку; - готовність використовувати знання різних теорій навчання, виховання і розвитку, основних

<p>3.</p>	<p>урахуванням соціальної ситуації розвитку окремих дітей та мікроклімату групи, забезпечувати м'які корегуючі (психотерапевтичні) впливи щодо окремих напрямів розвитку особистості;</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовувати методи кількісної та якісної обробки результатів психологічного дослідження; – розрізняти індивідуальні особливості психічних процесів; – визначати особливості міжособистісної взаємодії в групі дітей молодшого шкільного віку та характер стосунків між її членами; <p><i>володіти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - методами досліджень в галузі педагогіки і психології; - сучасними технологіями педагогічної діяльності; - психолого-педагогічною діагностикою; - понятійним апаратом психології дітей молодшого шкільного віку для вибудовування цілісної картини розвитку особистості і прогнозування можливих її вікових змін. 	<p>освітніх програм для учнів молодшого шкільного віку</p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність організовувати різні види діяльності: ігрову, навчальну, предметну, продуктивну, культурнодозвіллеву; – здатність організувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього середовища; – готовність використовувати знання нормативних документів і знання предметної галузі в культурно-просвітницькій роботі; – здатність розуміти високу соціальну значущість професії, відповідально і якісно виконувати професійні завдання, дотримуючись принципів професійної етики; – здатність вести професійну діяльність в полікультурному середовищі, з огляду на особливості соціо-культурної ситуації розвитку; – здатність приймати участь в міждисциплінарній і міжвідомчій взаємодії фахівців у вирішенні професійних завдань; – готовність застосовувати в професійній діяльності основні міжнародні та вітчизняні документи про права дитини та права інвалідів; <p>здатність використовувати здоров'язберігаючі технології в професійній діяльності, враховувати ризики і небезпеки соціального середовища та освітнього простору.</p>
-----------	--	--

III. Тематичний план дисципліни

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин									
		денна форма					заочна форма				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні семінарські	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку											
1.	Предмет, завдання і методи вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку	4	2		2	3	1	1			3
2.	Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	4	2		2	4					4
Змістовий модуль II. Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні											
3.	Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці	4	2		2	5					5
4.	Навчальна діяльність молодших школярів	4	2		2	5					5
5.	Характеристика трудової діяльності молодших школярів	4	2		2	5					5
6.	Спілкування молодших школярів	4	2		2	5					5
7.	Ігрова діяльність молодших школярів	4	2		2	5	1				5
8.	Продуктивні види діяльності молодших школярів	4	2		2	5	1				5
Змістовий модуль III Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів											
9.	Розвиток сприйняття у молодших школярів	4	2	2		5					5
10.	Розвиток уваги у молодших школярів	4	2	2		5	1	1	1		5
11.	Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку	4	2	2		5	1	1	1		5

12.	Розвиток мислення та уяви у молодших школярів	4	2	2		5	1	1	2		5
13.	Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів	4	2	2		5					5
14.	Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів	4	2	2		5					5
15.	Розвиток мотиваційної сфери і моральний розвиток молодших школярів	4	2	2		5					5
16.	Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів	4	2	2		5					5
17.	Основи психодіагностики	4	2		2	5					5
	Усього годин	68	34	16	18	82	8	4	4	-	82

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва розділів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій

1.	<p align="center">Змістовий модуль I. Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку</p>		
1.1.	<p>1. Предмет, завдання і методи вікової психології та психології та психології дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Наукова мета, предмет, основні завдання вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку. Вимоги до побудови й використання методів психології. Класифікація методів вікової психології. Характеристика основних методів вивчення особистості. Зв'язок психології дітей молодшого шкільного віку з іншими науками. Методологічні принципи психології дітей молодшого шкільного віку. Методи вивчення особливостей дітей молодшого шкільного віку. Основні і допоміжні методи дослідження. Лабораторний, природний, формуючий експерименти. Спостереження: приховані і включені, суцільні і вибіркові, одноразові (зрізовий) і тривалі (пролонговані).</p> <p align="center"><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
1.2.	<p>2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки.</p> <p>Характерні риси та умови розвитку психіки (психічного розвитку). Суспільні умови психічного розвитку. Навчання, виховання і розвиток. Виховання й розвиток особистості. Колективне життя як джерело позитивних і негативних переживань його членів, його значення у формуванні морального досвіду, самосвідомості, засвоєнні суспільних моральних норм особистості. Рушійні сили розвитку психіки. Діалектичний характер розвитку особистості. Поняття провідного виду діяльності у психології. Основні закономірності розвитку психіки. Періодизація психічного розвитку.</p> <p align="center"><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
2.1	<p align="center">Змістовий модуль II. Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні</p> <p>3. Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці.</p> <p>Специфіка соціальної ситуації розвитку в молодшому шкільному віці. Криза, що виникає при переході до шкільного навчання, або криза втрати безпосередності. Сформованість внутрішньої позиція школяра як суб'єктивний аспект соціальної ситуації розвитку в молодшому шкільному віці і як центральний компонент структури психологічної готовності дитини до школи.</p>	4	2

	<p>Нова соціальна ситуація розвитку молодшого школяра - освоєння нового шкільного простору, вироблення нового режиму дня, входження у новий колектив однолітків встановлення взаємовідносини з учителем, нових відносин з батьками тощо. Нове становище дитини в суспільстві, нова система відносин і нова, суспільно значуща діяльність – навчальна. Період адаптації дитини до школи.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,7,9]</p>		
2.2	<p>4. Навчальна діяльність молодших школярів</p> <p>Основні специфічні характеристики навчальної діяльності. Довільність психічних процесів як одне з головних психологічних новоутворень молодшого шкільного віку, яке формується під впливом навчальної діяльності. Важливі новоутворення в структурі психіки дитини, що формуються під впливом навчальної діяльності - планування, вміння аналізувати. Розвиток аналітичних здібностей молодших школярів, розвиток рефлексії. Діти з позитивним та нейтральним ставленням до школи. Класифікація навчальних дій учнів. Оцінка вчителя як сильний мотиваційний фактор, що впливає на пізнавальну діяльність школяра, його самооцінку. Структура процесу засвоєння навчального матеріалу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
2.3	<p>5. Характеристика трудової діяльності молодших школярів</p> <p>Вплив трудової діяльності на психічний і особистісний розвиток молодших школярів та на процес засвоєння знань. Форми трудової діяльності молодших школярів. Формування звичок у молодших школярів обслуговувати себе у праці. Формування у молодших школярів звички брати участь у колективній праці. Чергування як форма розвитку самостійності у молодших школярів. Компоненти і критерії працьовитості: когнітивний: знання про працю; мотиваційно-ціннісний: ставлення до праці як цінності. емоційноціннісний: емоційно-позитивне ставлення до різних видів праці; діяльнісно-процесуальний: трудові вміння і навички, досвід моральної поведінки у праці; контрольно-оцінювальний: вміння здійснювати контроль і оцінку праці. Формування морального ставлення до праці у молодших школярів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,6,9]</p>	4	2
2.4	<p>6. Спілкування молодших школярів</p> <p>Інтенсивний характер потреби молодших школярів у спілкуванні з дорослими. Авторитет учителя в початковій школі. Вплив особистості вчителя в початковій школі на статус учня в класному колективі і його відносини з однокласниками. Вплив характеру спілкування дитини з учителем на мотиви спілкування з однолітками. Діти з позитивним і</p>	4	2

	<p>конфліктним ставленням до вчителя. Вплив статусу молодшого школяра в колективі класу на характер його взаємин з однолітками та на емоційне благополуччя і психічний розвиток дитини в цілому. Головні аспекти спілкування молодших школярів з батьками, типи дитячо-батьківських відносин.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,7,8,9]</p>		
2.5	<p>7. Ігрова діяльність молодших школярів</p> <p>Зв'язок навчальної діяльності як провідної в молодшому шкільному віці з ігровою. Синергетична функція гри молодших школярів, яка реалізується в самоствердженні, самовизначенні і самореалізації особистості молодшого школяра. Специфіка дидактичної гри, її вплив на психічний розвиток особистості молодшого школяра. Мета, функції дидактичної гри, види дидактичних ігор: ігри-подорожі, ігри-доручення, ігри-припущення, ігри-загадки, ігри-бесіди. Структура дидактичної гри. основні компоненти технології гри в системі навчання. Види комп'ютерних ігор, їх позитивний і негативний вплив на розвиток дитини молодшого шкільного віку. Ознаки комп'ютерної залежності у дитини.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
2.6	<p>8. Продуктивні види діяльності молодших школярів</p> <p>Продуктивна діяльність як особливий вид художньо-творчої діяльності, що спрямована на створення суб'єктивно нового продукту в процесі малювання, ліплення, аплікації, конструювання. Вплив продуктивної діяльності на розвиток творчих здібностей молодшого школяра, їх ефективний, гармонійний і повноцінний розвиток креативності та творчого потенціалу. Вплив уроків образотворчого мистецтва на емоційно-естетичний розвиток учнів початкової школи. Вплив творчо-розвивального середовища на уроках з образотворчого мистецтва на творчий потенціал дітей. Фактори, що сприяють підвищенню мотивації і інтересу до образотворчої діяльності в молодшому шкільному віці. Рівні активізації творчої діяльності молодших школярів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,6,9]</p>	4	2
3.1	<p>Змістовий модуль III Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів</p> <p>9. Розвиток сприйняття у молодших школярів</p> <p>Розвиток сприйняття і сенсорний розвиток молодших школярів. Інтенсивний розвиток довільності і усвідомленості сприйняття під</p>	4	2

	<p>впливом навчальної діяльності в тісному взаємозв'язку один з одним. Опанування дітьми в процесі навчання технікою сприйняття, перцептивними прийомами огляду і прослуховування, алгоритмом виявлення властивостей предметів. Особливості розвитку зорового сприйняття у молодших школярів з різним типом латеральності (у правшів, лівшів і амбідекстрів). Інтенсивний розвиток вміння послідовно обстежувати різноманітні складні форми предметів, аналізувати поєднання кольорів, форм і величин у предметів зі складною структурою тощо. Розвиток сприйняття простору і часу. Диференціація і виділення домінуючого інформаційного каналу, який характеризується переважанням різних сенсорних домінант в розвитку сприйняття молодших школярів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,7,9]</p>	4	2
3.2	<p>10. Розвиток уваги у молодших школярів</p> <p>Довільно-контекстне спілкування з дорослими як передумова розвитку довільної уваги молодшого школяра і одне з новоутворень дошкільного віку та кризи семи років. Значна нестійкість уваги на початку молодшого шкільного віку та слабо розвинене переключення уваги у молодших школярів. Вдосконалення навчальної діяльності, яке вже до 2 класу призводить до значного підвищення рівня розвитку вміння переключатися від одного етапу уроку до іншого, від однієї навчальної дії до іншої. Розвиток довільної і мимовільної уваги учнів. Використання комплексної методики, що включає комп'ютерні навчальні та розвиваючі програми, традиційні вправи та ігри з розвитку уваги учнів молодших класів. Критерії сформованості колективного уваги молодших школярів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
3.3	<p>11. Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Мимовільність пам'яті молодших школярів. Оволодіння молодшими школярами різноманітними мнемічними прийомами запам'ятовування. Осмислення запам'ятовування молодшими школярами, що ґрунтується на використанні складних розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння), якими діти опановують поступово в процесі навчання. Вікові особливості пам'яті молодших школярів. Інтерес дитини до знань, позитивне ставлення до окремих навчальних предметів і до навчання в цілому як важливі умови розвитку пам'яті. Вдосконалення логічної, смислової пам'яті.</p> <p>Принципи розвитку мнемічних здібностей молодших школярів</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>	4	2
3.4	<p>12. Розвиток мислення та уваги у дітей молодшого шкільного віку</p>	4	2

	<p>Інтенсивний розвиток розумової діяльності молодших школярів. Завершення переходу у молодших школярів від наочно-образного до словесно-логічного мислення. Поява логічно правильного мислення у молодших школярів. Поступове формування понятійного мислення завдяки навчальній діяльності. Розвиток аналітичних розумових здібностей молодших школярів.</p> <p>Особливості розвитку уяви молодших школярів, вплив навчальної діяльності на її розвиток. Розвиток репродуктивної, творчої уяви, фантазії у молодших школярів. Основні напрямки розвитку уяви молодшого школяра.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>		
3.5	<p>13. Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів. Емоційна сфера дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Розвиток трьох основних типів внутрішнього мовлення: внутрішнє промовляння, власне внутрішня мова та внутрішнє програмування. Інтенсивний розвиток зовнішньої мови - письмової і усної у молодших школярів. Вдосконалення всіх видів мовлення у дітей протягом молодшого шкільного віку.</p> <p>Зв'язок рівня розвитку самосвідомості дитини з особливим особистісним новоутворенням - внутрішньою позицією школяра. Розвиток самосвідомості дитини в навчальній діяльності. Формування у дитини системи уявлень про себе, самооцінку, навички самоконтролю та саморегуляції. Уявлення про себе як основа самооцінки молодших школярів. Формування ідентичності дитини як нового особистісного утворення, що є компонентом структури самосвідомості. Вплив оцінки за успішність дитини на розвиток сфери самосвідомості. Рівні сформованості самооцінки молодших школярів.</p> <p>Розвиток емоційної сфери дітей молодшого шкільного віку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,7,9]</p>	4	2
3.6	<p>14. Розвиток вольової регуляції і вольових якостей у молодших школярів</p> <p>Вплив навчальної діяльності на розвиток вольової сфери молодшого школяра. Формування у молодших школярів довільних розумових дій: довільного запам'ятовування і пригадування навчального матеріалу, довільної уваги, цілеспрямованого сприйняття, завзятості у вирішенні розумових завдань під впливом навчальної діяльності. Ознаки вольових якостей молодших школярів: дисциплінованість, самостійність, наполегливість, витримка. організованість, рішучість. Прояв завзятості і наполегливості в молодшому шкільному віці. Тісний зв'язок розвитку вольових процесів в молодшому шкільному віці з емоціями і почуттями.</p>	4	2

	<p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9]</p>		
3.7	<p>15. Розвиток мотиваційної сфери і моральний розвиток молодших школярів</p> <p>Формування у молодших школярів. системи потреб, яка включає в себе потреби, властиві всім людям (вітальні, духовні, комунікативні тощо), Вплив навчальних мотивів на розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра. Види навчальних мотивів: пізнавальні мотиви, навчально-пізнавальні, мотиви самоосвіти, соціальні тощо. Взаємозв'язок навчальних мотивів молодших школярів з емоційною і вольовою сферами. Моральний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Вплив навчальної, ігрової і трудової діяльності, спілкування зі значимими дорослими і однолітками, сімейного виховання на моральний розвиток дитини.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,6,9]</p>	4	2
3.8	<p>16. Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів</p> <p>Психологічна перебудова молодших школярів: зміна провідної діяльності та соціальної ситуації розвитку, системи відносин з дорослими і однолітками. Вплив рівня психофізіологічної, особистісної та інтелектуальної готовності до школи на адаптаційний період дітей до шкільного навчання. Рівні психологічної адаптації дітей до школи. Процес дезадаптації особистості дитини як деструктивне явище. Корекційно-профілактична робота з дезадаптованими першокласниками. Проблема шкільної неуспішності. Основні причини шкільної неуспішності (несформованість окремих компонентів психологічної готовності до шкільного навчання, педагогічна занедбаність, несприятливі стилі і помилки сімейного виховання, соматична ослабленість, неврахування індивідуальних психологічних особливостей дитини).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1,3,4,5,9.11]</p>	4	2
3.9	<p>17. Основи психодіагностики</p> <p>Вступ до психодіагностики. Предмет і завдання психодіагностики. Класифікація психодіагностичних методів.</p> <p>Психометричні основи психодіагностики. Організація і проведення психодіагностичного обстеження. Етапи психодіагностичного процесу. Проведення наукового експериментального психологічного дослідження. Соціальнопсихологічні аспекти наукового експерименту. Діагностика інтелектуально-пізнавальної сфери особистості. Діагностика емоційно-вольової сфери, мотивації та ціннісних</p>	4	2

	<p>орієнтацій особистості. Типологічна діагностика та діагностика рис особистості. Діагностика емоційно-особистісної дезадаптації. Специфіка психодіагностичної роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Психодіагностика пізнавальних процесів дітей молодшого шкільного віку. Методики діагностики уваги, пам'яті, уяви, мислення, мовлення.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [2,11,12,13,14,15,16,17]</p>		
--	--	--	--

4.2. Плани семінарських та практичних занять

4.2.1. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет. завдання і методи вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку	2
2.	Загальна характеристика онтогенезу людської психіки.	2
3.	Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці	2
4.	Навчальна діяльність молодших школярів	2
5.	Характеристика трудової діяльності молодших школярів	2
6.	Спілкування молодших школярів	2
7.	Ігрова діяльність молодших школярів	2
8.	Продуктивні види діяльності молодших школярів	2
9.	Основи психодіагностики	2
	Всього	18

4.2.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток сприйняття у молодших школярів	2
2.	Розвиток уваги у молодших школярів	2
3.	Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку	2
4.	Розвиток мислення та уяви у молодших школярів	2
5.	Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів	2
6.	Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів	2
7.	Розвиток мотиваційної сфери і моральний розвиток молодших школярів	2
8.	Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів	2
	Всього	16

Творче завдання: Складіть програму розвиваючих занять для дітей молодшого шкільного віку, спрямовану на вдосконалення одного з видів пізнавальних процесів (на вибір).

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи	Кількість годин	Форма звітності	Рекомендовані інформаційні джерела
Змістовий модуль I. Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку				
1.	Загальна характеристика 3 людської психіки Історія становлення дитячої		Реферативне повідомлення психології	[1,3,4,5,9] онтогенезу
Змістовий модуль II. Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні				
2	Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці	4	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,7,9]
3	Навчальна діяльність молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]
4	Характеристика трудової діяльності молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,6,9]
5	Спілкування молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,7,9]
6	Ігрова діяльність молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,8,9]
7	Продуктивні види діяльності молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,6,9]
Змістовий модуль III Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів				
8	Розвиток сприйняття у молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]
9	Розвиток уваги у молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]
10	Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]
11	Розвиток мислення та уяви у молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]
12	Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,7,9]
13	Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9]

14	Розвиток мотиваційної сфери і моральний розвиток молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,8,9]
15	Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів	5	Реферативне повідомлення	[1,3,4,5,9,11]
26	Організація і проведення психодіагностичного обстеження	5	Реферативне повідомлення	[2,11,12,13,14,15,16,17]
17	Специфіка психодіагностичної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.	5	Реферативне повідомлення	[2,11,12,13,14,15,16,17-25]
Всього		82 год		

V. Контроль якості знань студентів.

5.1. Форми і методи поточного контролю

Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), семінари, практичні та лабораторні заняття.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

- Система Moodle - це платформа, на якій розміщені навчальні матеріали, реалізовується спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

- Cool Meet – проведення дистанційних конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей "Всесвітньої павутини".

У процесі оцінювання *поточних навчальних досягнень студентів* дистанційного навчання застосовуються такі методи:

- *Методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання).* Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж.

➤ *Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання "один до одного").* Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох").

➤ *Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").*

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, колоквиуми.

➤ *Методи письмового контролю:* тести, ессе, творчі завдання.

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.1.1. Орієнтовні теми доповідей:

1. Агресивна поведінка у дітей з відхиленнями в розвитку.
2. Адаптація дитини при переході з початкової школи в середню.
3. Зв'язок емоційно-особистісного розвитку дитини та стилю батьківських відносин.
4. Взаємозв'язок розуміння образу «я» і образу світу в дитячому віці.
5. Вплив іграшок на психічний розвиток сучасних школярів.
6. Вплив загального емоційного настрою дітей на їх адаптацію і навчання.
7. Вплив батьків на успіхи дітей у школі в молодшому шкільному віці.
8. Індивідуальні особливості пізнавальних процесів молодших школярів.

9. Вплив стилів педагогічного спілкування на мовленнєву взаємодію учнів.
10. Вплив стилю спілкування вчителя на ставлення до нього учнів.
11. Вікові особливості страхів у молодшому шкільному віці.
12. Диференційована характеристика різних видів уваги у дітей.
13. Особливості спілкування молодших школярів з однолітками.
14. Розуміння змісту тексту як показник розумового розвитку школярів.
15. Проблеми адаптації першокласників до навчання в школі.
16. Психологічні аспекти проблеми жорстокого поводження з дітьми.
17. Психологічні причини та наслідки насильства в сім'ї.
18. Батьківський стиль виховання і його вплив на особливості особистості дитини.
19. Мотиви навчання молодшого школяра і їх роль в успішності шкільного навчання.
20. Роль оцінки в становленні самооцінки молодшого школяра.
21. Вплив батьків на формування особистісних якостей у хлопчиків і дівчаток молодшого шкільного віку.
22. Вплив телевізійної реклами на поведінку молодшого школяра.
23. Особливості мислення дітей молодшого шкільного віку.
24. Вплив засобів масової інформації на становлення самооцінки дітей молодшого

шкільного віку.

25. Формування навчально-пізнавальної мотивації в молодшому шкільному віці.

26. Вплив мотивації досягнень на особистість дітей молодшого шкільного віку.

27. Особливості мотиваційної сфери дітей молодшого шкільного віку.

28. Роль батьків у формуванні навчально-пізнавальної мотивації дітей.

29. Відносини з учителем як фактор успішності молодшого школяра в навчальній

діяльності.

5.1.2. Завдання для поточного контролю:

Дайте відповіді на поставлені запитання / продовжіть речення:

1. Специфіка соціальної ситуації розвитку в молодшому шкільному віці полягає в ...
2. У структуру навчальної діяльності входять: ...
3. Мотивація навчання - це ...
4. Навчальна задача - це ...
5. Навчальні дії - це ...
6. На відміну від ігрової навчальна діяльність характеризується ...
7. Серед дидактичних ігор виділяють ...
8. Структуру дидактичної гри складають ...
9. Основні функції дидактичних ігор в початковій школі: ...
10. Дружні стосунки молодших школярів частіше засновані на ...

11. В основі уподобань дітей можуть бути ...
12. Статус дитини в класі істотно впливає на ...
13. Серед аспектів спілкування молодших школярів з дорослими виділяють:
...
14. З видів уваги у молодшому шкільному віці домінуючим є ...
15. Нестійкість уваги молодшого школяра проявляється в ...
16. Діти частіше відволікаються, якщо виконують ...
17. Серед видів сприйняття в молодшому шкільному віці домінуючим є ...
18. Молодші школярі освоюють наступні перцептивні дії: ...
19. Серед видів пам'яті в молодшому шкільному віці домінуючим є ...
20. Молодші школярі краще запам'ятовують ...
21. Показником свідомості запам'ятовування є оволодіння учнем ...
22. Основні характеристики пам'яті молодших школярів: ...
23. Удосконалення пам'яті в молодшому шкільному віці зумовлене в першу чергу ...
24. У молодшому шкільному віці домінуюча психічна функція - це ...
25. Серед видів мислення в молодшому шкільному віці домінуючим є ...
26. Понятійне мислення формується поступово через ...
27. Оволодіння аналізом починається з уміння дитини ...
28. Уміння виділяти істотне сприяє формуванню іншого вміння - ...
29. На початку молодшого шкільного віку в класі уява в основному спирається на ...

30. Основні напрямки в розвитку дитячої уяви - ...
31. З віком реалізм дитячої уяви ...
32. У розвитку мови молодшого школяра чітко виділяються напрямки: ...
33. Емоційна сфера молодших школярів характеризується: ...
34. Вольова поведінка на початку молодшого шкільного віку у класі багато в чому залежить від ...
35. У молодших школярів формуються довільні розумові дії: ...
36. Вольовій мобілізації молодших школярів у навчальній діяльності сприяють: ...
37. Дуже сильно на розвиток самосвідомості впливає ...
38. У молодших школярів виявляються такі види самооцінок: ...
39. Серед соціальних мотивів навчання головне місце займає мотив ...
40. Мотивація досягнення в початкових класах нерідко стає ...
41. Розвиток моральних якостей молодших школярів відбувається в результаті ...
42. Основні структурні компоненти психологічної готовності дітей до шкільного навчання: ...
43. Показниками психологічної адаптованості дітей до шкільного навчання є: ...
44. Ознаками шкільної дезадаптації є: ...
45. Основними причинами шкільної неуспішності є: ...
46. Криза семи років характеризується ...

47. Особистісні та поведінкові проблеми молодших школярів можуть бути пов'язані ...
48. До методів психокорекції розвитку молодших школярів, відносять: ...
49. Найважливішими умовами ефективності психологічної корекції слід визнати ...
50. Основні напрямки психокорекційної роботи з молодшими школярами: ...

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Він має на меті перевірку системності засвоєння програмного матеріалу, цілісності бачення навчального курсу, рівня осмислення знань та набуття умінь, їх комплексного застосування у практичній діяльності, діагностування ефективності самостійної навчальної роботи студентів.

- Форми підсумкового контролю дистанційного навчання: Екзамен (інтернет-трансляції). Форми підсумкового контролю: Екзамен (письмовий) – есе.

Згідно шкали ЄКТС студент під час екзамену може отримати від 0 до 40 балів.

У процесі оцінювання підсумкових навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Питання до екзамену:

1. Наукова мета, предмет, основні завдання вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку.
2. Авторитет учителя в початковій школі.
3. Мимовільність пам'яті молодших школярів.
4. Класифікація методів вікової психології.
5. Вплив особистості вчителя в початковій школі на статус учня в класному колективі і його відносини з однокласниками.
6. Оволодіння молодшими школярами різноманітними мнемічними прийомами запам'ятовування.
7. Характеристика основних методів вивчення особистості.

8. Головні аспекти спілкування молодших школярів з батьками, типи дитячо-батьківських відносин.
9. Оволодіння молодшими школярами різноманітними мнемічними прийомами запам'ятовування.
10. Методологічні принципи психології дітей молодшого шкільного віку.
11. Зв'язок навчальної діяльності як провідної в молодшому шкільному віці з ігровою.
12. Осмислення запам'ятовування молодшими школярами, що ґрунтується на використанні складних розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння).
13. Методи вивчення особливостей дітей молодшого шкільного віку.
14. Специфіка дидактичної гри, її вплив на психічний розвиток особистості молодшого школяра.
15. Вікові особливості пам'яті молодших школярів.
16. Основні і допоміжні методи дослідження. Лабораторний, природний, формуючий експерименти у психології.
17. Мета, функції дидактичної гри, види дидактичних ігор: ігри-подорожі, ігри-доручення, ігри-припущення, ігри-загадки, ігри-бесіди.
18. Розвиток мислення молодших школярів.
19. Методи вивчення особливостей дітей молодшого шкільного віку.
20. Специфіка дидактичної гри, її вплив на психічний розвиток особистості молодшого школяра.
21. Розвиток аналітичних розумових здібностей молодших школярів.
22. Характерні риси та умови розвитку психіки (психічного розвитку).
23. Діти з позитивним і конфліктним ставленням до вчителя.
Принципи розвитку мнемічних здібностей молодших школярів.
24. Суспільні умови психічного розвитку. Навчання, виховання і розвиток особистості.
25. Структура дидактичної гри. Основні компоненти технології гри в системі навчання.
26. Особливості розвитку уяви молодших школярів, вплив навчальної діяльності на її розвиток.
27. Колективне життя як джерело позитивних і негативних переживань його членів, його значення у формуванні морального досвіду, самосвідомості, засвоєнні суспільних моральних норм особистості молодшого школяра.
28. Види комп'ютерних ігор, їх позитивний і негативний вплив на розвиток дитини молодшого шкільного віку. Ознаки комп'ютерної залежності у дитини.
29. Розвиток репродуктивної, творчої уяви, фантазії у молодших школярів.
Основні напрямки розвитку уяви молодшого школяра.

30. Рушійні сили розвитку психіки людини. Діалектичний характер розвитку особистості.
31. Продуктивна діяльність як особливий вид художньо-творчої діяльності.
32. Розвиток трьох основних типів внутрішнього мовлення: внутрішнє промовляння, власне внутрішня мова та внутрішнє програмування.
33. Поняття провідного виду діяльності у психології. Основні закономірності розвитку психіки. Періодизація психічного розвитку.
34. Вплив продуктивної діяльності на розвиток творчих здібностей молодшого школяра, їх ефективний, гармонійний і повноцінний розвиток креативності та творчого потенціалу.
35. Інтенсивний розвиток зовнішньої мови - письмової і усної у молодших школярів.
36. Специфіка соціальної ситуації розвитку в молодшому шкільному віці.
37. Вплив уроків образотворчого мистецтва на емоційно-естетичний розвиток учнів початкової школи.
38. Розвиток емоційної сфери дітей молодшого шкільного віку.
39. Криза, що виникає при переході до шкільного навчання, або криза втрати безпосередності.
40. Вплив творчо-розвивального середовища на уроках з образотворчого мистецтва на творчий потенціал дітей.
41. Розвиток самосвідомості дитини в навчальній діяльності.
42. Сформованість внутрішньої позиція школяра як суб'єктивний аспект соціальної ситуації розвитку в молодшому шкільному віці.
43. Фактори, що сприяють підвищенню мотивації і інтересу до образотворчої діяльності в молодшому шкільному віці. Рівні активізації творчої діяльності молодших школярів.
44. Формування у дитини системи уявлень про себе, самооцінка, навички самоконтролю та саморегуляції.
45. Нова соціальна ситуація розвитку молодшого школяра - освоєння нового шкільного простору, вироблення нового режиму дня, входження у новий колектив однолітків встановлення взаємовідносини з учителем, нові відносини з батьками.
46. Розвиток сприйняття і сенсорний розвиток молодших школярів.
47. Уявлення про себе як основа самооцінки молодших школярів. Формування ідентичності дитини як нового особистісного утворення, що є компонентом структури самосвідомості.
48. Основні специфічні характеристики навчальної діяльності.

49. Взаємозв'язок інтенсивного розвитку довільності і усвідомленості сприйняття під впливом навчальної діяльності у молодших школярів.
50. Вплив оцінки за успішність дитини на розвиток сфери її самосвідомості. Рівні сформованості самооцінки молодших школярів.
51. Довільність психічних процесів як одне з головних психологічних новоутворень молодшого шкільного віку, яке формуються під впливом навчальної діяльності.
52. Особливості розвитку зорового сприйняття у молодших школярів з різним типом латеральності (у правшів, лівшів і амбідекстрів).
53. Вплив навчальної діяльності на розвиток вольової сфери молодшого школяра.
54. Важливі новоутворення в структурі психіки дитини, що формуються під впливом навчальної діяльності - планування, вміння аналізувати.
54. Інтенсивний розвиток у молодших школярів вміння послідовно обстежувати різноманітні складні форми предметів, аналізувати поєднання кольорів, форм і величин у предметів зі складною структурою тощо. Розвиток сприйняття простору і часу.
55. Формування у молодших школярів довільних розумових дій: довільного запам'ятовування і пригадування навчального матеріалу, довільної уваги, цілеспрямованого сприйняття, завзятості у вирішенні розумових завдань під впливом навчальної діяльності.
56. Розвиток аналітичних здібностей молодших школярів, розвиток рефлексії.
57. Довільно-контекстне спілкування з дорослими як передумова розвитку довільної уваги молодшого школяра.
58. Ознаки вольових якостей молодших школярів: дисциплінованість, самостійність, напоєгливість, витримка, організованість, рішучість.
59. Діти з позитивним та нейтральним ставленням до школи. Класифікація навчальних дій учнів.
60. Розвиток довільної і мимовільної уваги молодшого школяра.
61. Тісний зв'язок розвитку вольових процесів в молодшому шкільному віці з емоціями і почуттями.
62. Вплив оцінки вчителя як сильного мотиваційного фактору, що впливає на пізнавальну діяльність школяра, його самооцінку.
63. Специфіка дидактичної гри, її вплив на психічний розвиток особистості молодшого школяра.
64. Розвиток логічного мислення у молодших школярів.
65. Структура процесу засвоєння навчального матеріалу молодших школярів.

66. Використання у процесі навчання молодших школярів комплексної методики, що включає комп'ютерні навчальні та розвиваючі програми, традиційні вправи та ігри для розвитку уваги учнів молодших класів.
67. Вплив навчальних мотивів на розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.
68. Вплив трудової діяльності на психічний і особистісний розвиток молодших школярів та на процес засвоєння знань.
69. Критерії сформованості колективної уваги молодших школярів.
70. Характеристика видів навчальних мотивів: пізнавальні мотиви, навчально-пізнавальні, мотиви самоосвіти, соціальні тощо.
71. Взаємозв'язок навчальних мотивів молодших школярів з емоційною і вольовою сферами.
72. Формування звичок у молодших школярів обслуговувати себе у праці.
73. Мимовільність пам'яті молодших школярів.
74. Моральний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Вплив навчальної, ігрової і трудової діяльності, спілкування зі значимими дорослими і однолітками, сімейного виховання на моральний розвиток дитини.
75. Формування у молодших школярів звички брати участь у колективній праці. Чергування як форма розвитку самостійності у молодших школярів.
76. Оволодіння молодшими школярами різноманітними мнемічними прийомами запам'ятовування.
77. Психологічна перебудова молодших школярів: зміна провідної діяльності та соціальної ситуації розвитку, системи відносин з дорослими і однолітками.
78. Синергетична функція гри молодших школярів, яка реалізується в самоствердженні, самовизначенні і самореалізації особистості молодшого школяра.
79. Осмислення запам'ятовування молодшими школярами, що ґрунтується на викоистанні складних розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння), якими діти опановують в процесі навчання.
80. Вплив рівня психофізіологічної, особистісної та інтелектуальної готовності до школи на адаптаційний період дітей до шкільного навчання.
81. Вікові особливості пам'яті молодших школярів.
82. Критерії сформованості колективного уваги молодших школярів.
83. Процес дезадаптації особистості дитини як деструктивне явище. Кореційнопрофілактична робота з дезадаптованими першокласниками.
84. Інтерес дитини до знань, позитивне ставлення до окремих навчальних предметів і до навчання в цілому як важливі умови розвитку пам'яті.
85. Формування морального ставлення до праці у молодших школярів.

- 86. Проблема шкільної неуспішності. Основні причини шкільної неуспішності.
- 87. Вдосконалення логічної, смислової пам'яті. Принципи розвитку мнемічних здібностей молодих школярів. Класифікація психодіагностичних методів.
- 88. Психодіагностика пізнавальних процесів дітей молодшого шкільного віку.
- 89. Методики діагностики уваги, пам'яті, уяви, мислення, мовлення..

5.2.1. Тематичний контроль

Зразок модульної контрольної роботи:

Модульна контрольна робота № 1.

1. Предметом вікової психології є

- а) вивчення і розвиток психічних процесів та властивостей у розвитку дітей, підлітків та юнаків,
- б) дослідження закономірностей психічного розвитку людини на різних стадіях її онтогенезу,
- в) дослідження рушійних сил індивідуального розвитку психіки людини.

2. У віковій психології домінують такі методи:

- а) експеримент, бесіда;
- б) тестування, спостереження;
- в) спостереження і природний експеримент;
- г) опитувальні методи

3. Вікова психологія — це:

- а) наука про виховання людини відповідно до потреб суспільного розвитку;
- б) наука про мистецтво впливу вихователя на поведінку вихованців;
- в) наука, що вивчає закономірності розвитку психічних процесів, станів, властивостей особистості, зміни провідного виду діяльності;
- г) наука, яка займається організацією спільної діяльності вихователя і вихованця

Підсумковий контроль здійснюється у формі тестового екзамену з урахуванням поточного та тематичного оцінювання, а також виконання усіх видів самостійної роботи.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Високий рівень характеризується міцними, систематизованими, науковими та структурованими знаннями з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики». На цьому рівні студенти достатньо ознайомлені з досягненнями практики та проявляють стійкий інтерес до необхідності

використання знань з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики» у майбутній професійній діяльності. Уміння і навички з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики» яскраво виражені. Студенти усвідомлюють необхідність самостійного накопичення нових знань з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики». На цьому рівні студенти проявляють високий рівень творчої взаємодії, готовність до самоосвіти. Високий рівень особистої активності, готовність думати в нестандартних ситуаціях.

Середній рівень характеризується системно-фрагментарними знаннями з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики». Для студентів на цьому рівні характерна здатність виробляти судження і висновки по аналогії, ініціатива недостатньо виражена. Уміння і навички з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики» частково виражені, вимагають подальшого вдосконалення, застосовуються на репродуктивному рівні і в стандартних ситуаціях. Самостійність у студентів не розвинена в достатній мірі.

Низький рівень характеризується фрагментарними, знаннями з дисципліни «Психологія дітей молодшого шкільного віку з основами психодіагностики». Для студентів на цьому рівні характерна недостатня усвідомленість набутих знань, низький рівень їх актуалізації. Мимовільне володіння розумовими операціями, відсутність визначеності, послідовності. Уміння та навички з цієї дисципліни несформовані та перебувають на низькому рівні. Студенти потребують зовнішніх спонукань, у них відсутня самостійність, на практиці знання і уміння застосовують не правильно. Творча самореалізація відсутня, потреба в досягненні успіху найчастіше не виникає.

**Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ
(СЕМЕСТРОВИХ) видів навчальної діяльності:
національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	задовільно

36-38	E	
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів ЕКЗАМЕНУ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
36-40	A	відмінно
32-35	B	добре
28-31	C	
26-27	D	задовільно
24-25	E	
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Всього 150 год., лекції – 34 год., семінарські – 18 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 82 год., форма контролю – екзамен.

Модулі	Змістовий модуль I. <i>Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку</i>	Змістовий модуль II. <i>Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні</i>	Змістовий модуль III. <i>Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів</i>
Теми лекцій	<p>Предмет, завдання і методи вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Загальна характеристика онтогенезу людської психіки</p>	<p>Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці</p> <p>Навчальна діяльність молодших школярів</p> <p>Характеристика трудової діяльності молодших школярів</p> <p>Спілкування молодших школярів</p> <p>Ігрова діяльність молодших школярів</p> <p>Продуктивні види діяльності молодших школярів</p>	<p>Розвиток сприйняття у молодших школярів</p> <p>Розвиток уваги у молодших школярів</p> <p>Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Розвиток мислення та уяви у молодших школярів</p> <p>Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів</p> <p>Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів</p> <p>Розвиток мотиваційної сфери і морального розвитку молодших школярів</p> <p>Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні</p> <p>Основи психодіагностики</p>
Теми семінарських та практичних занять	<p>Предмет, завдання і методи вікової психології та психології дітей молодшого шкільного віку</p>	<p>Загальна характеристика онтогенезу людської психіки.</p> <p>Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці</p> <p>Навчальна діяльність молодших школярів</p> <p>Характеристика трудової діяльності молодших школярів</p> <p>Спілкування молодших школярів</p> <p>Ігрова діяльність молодших школярів</p> <p>Продуктивні види діяльності молодших школярів</p>	<p>Розвиток сприйняття у молодших школярів</p> <p>Розвиток уваги у молодших школярів</p> <p>Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку</p> <p>Розвиток мислення та уяви у молодших школярів</p> <p>Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів</p> <p>Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів</p> <p>Розвиток мотиваційної сфери і морального розвитку молодших школярів</p> <p>Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів</p> <p>Основи психодіагностики</p>

Самостійна робота	Змістовий модуль I. Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку 1. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки 2. Історія становлення дитячої психології	Змістовий модуль II. Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні 1. Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці 2. Навчальна діяльність молодших школярів 3. Характеристика трудової діяльності молодших школярів 4. Спілкування молодших школярів 5. Ігрова діяльність молодших школярів Продуктивні види діяльності молодших школярів	Змістовий модуль III. Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів 1. Розвиток сприйняття у молодших школярів 2. Розвиток уваги у молодших школярів 3. Розвиток пам'яті у дітей молодшого шкільного віку 4. Розвиток мислення та уяви у молодших школярів 5. Розвиток мови і сфери самосвідомості у молодших школярів 6. Розвиток вольової регуляції поведінки і вольових якостей молодших школярів 7. Розвиток мотиваційної сфери і моральний розвиток молодших школярів 8. Психологічна адаптація дітей до шкільного навчання. Проблема неуспішності у навчанні молодших школярів 9. Організація і проведення психодіагностичного обстеження Специфіка психодіагностичної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.
Види контролю	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.	Письмові роботи. Перевірка конспекту. Модульна контрольна робота.
ЕКЗАМЕН			

Семестр I			
	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III
Назва модуля	Теоретичні основи психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку	Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку у діяльності та спілкуванні	Розвиток психічних процесів і особистості молодших школярів
Кількість балів за модуль	5 балів	20 балів	20 балів
Види поточного контролю	МКР 1 5 балів	МКР 2 5 балів	МКР 3 5 балів
Всього	60 балів		
Підсумковий контроль	екзамен		

VII. Основні й допоміжні джерела для вивчення курсу.

Основні

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навч. посіб. / М. М. Заброцький. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. 112 с.
2. Долинська Л. В., Мельничук О. Б., Ісаєвич С. І. Основи психодіагностики. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій : навч. посіб. / В. П. Кутішенко. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.
4. Практикум по возрастной и педагогической психологии / [под ред. А. И. Щербакова]. Москва: Просвещение, 1987. 255 с.
5. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. Київ: Академвидав, 2005. 360 с.
6. Горбунова Г.А. Развитие творческих изобразительных способностей младших школьников на уроках изобразительного искусства: монография. СПб.: Библиотека Российской академии наук, 2005.
7. Гришанова И.А. Коммуникативная успешность младших школьников: теоретический и практический аспекты: монография. М.; Ижевск: Ин-т компьютерных исследований, 2006.
8. Изотова Е.И., Никифорова Е.В. Эмоциональная сфера ребенка. Москва: Академия, 2004.
9. Как проектировать универсальные учебные действия в начальной школе: от действия к мысли: пособие для учителя / под ред. А.Г. Асмолова. Москва: Просвещение, 2008.
10. Киселева Н.С. Развитие духовно-нравственных ценностей у младших школьников в процессе игры: метод. рекомендации. Москва: МПАПРЕСС, 2009.
11. Локалова Н.П. Школьная неуспеваемость: причины, психокоррекция, психопрофилактика. СПб.: Питер, 2009.
12. Петровська І. Р. Психодіагностика : Методичні матеріали до навчального курсу / І. Р. Петровська. Львів : Малий видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка , 2016. 76 с.
13. Петровська І. Р. Психометричні основи психодіагностики : метод. вказівки / І. Р. Петровська. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 24 с.
.Петровська І.Р. Практикум з психодіагностики. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 52 с.
14. Елисеєв О.П. Практикум по психологии личности. СПб.: Питер, 2013. 514 с.

16. Пасніченко А.Е. Психометричні основи психодіагностики: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Рута, 2006.

Допоміжні

17. Бодалев А.А., Столин В.В. Общая психодиагностика. СПб.: Речь, 2000.

18. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест: Навчальний посібник. Київ: Майстер-клас. 2006.

19. Горлова Е.Л. Центральное психологическое новообразование младшего школьного возраста как основа развивающегося обучения: автореф. дис... канд. психол. наук. М., 2002.

20. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. – 4-е изд. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. Кн. 3: Психодиагностика. – 640 с.

21. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009.

22. Носс И.Н. Руководство по психодиагностике. Москва: Изд-во Института психотерапии, 2005. 688 с.

23. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. Київ, 2002.

24. Психологическая диагностика: Учебник для вузов / Под ред. М.К.Акимовой, К.М. Гуревича. СПб.: Питер, 2003.

25. Психологічна діагностика особливостей когнітивного розвитку молодших школярів в умовах інформаційного суспільства: монографія/ С.А. Гончаренко, Л.О. Кондратенко та ін. /за редакцією С.А. Гончаренко, Л.О. Кондратенко. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 293 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.e-reading.club/book.php?book=1042681>
2. <http://westudents.com.ua/knigi/521-psihodagnostika-galyan-m.html>
3. <http://soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/bodalev.pdf>
4. http://bcmc.kiev.ua/docs/metod_test.pdf
5. <http://www.alleng.ru/d/psy/psy113.htm>
6. http://tipolog.narod.ru/Biblio/Venger_A_L_Psihologicheskie_risunochnye_testy.pdf
7. <http://www.psychology.ru/library/00070.shtml>

8. [https://edu.tatar.ru/upload/images/files/Психология%20общения%20и%20межличностных% 20отношений.pdf](https://edu.tatar.ru/upload/images/files/Психология%20общения%20и%20межличностных%20отношений.pdf)
9. [file:///C:/Users/asus/Downloads/psihologiya kniga_3.pdf](file:///C:/Users/asus/Downloads/psihologiya_kniga_3.pdf)
10. <file:///C:/Users/asus/Downloads/test.pdf>
11. <http://statyapaint.weebly.com/blog/pol-klajn-spravochnoe-rukovodstvo-pokonstruirovaniyutestov>
12. http://bezlyudivka-lyceum.edu.kh.ua/Files/downloads/2.2.Дагностика_готовност_дтей_до_школи.pdf